

Wil God dat alle mensen behouden worden?

J.M. Batteau

Wie is God?

Als God echt almachtig is, als Hij kan doen wat Hij wil, hoe komt het dan dat niet alle mensen gered worden? Dat *wil* Hij toch? Waarom *doet* Hij het dan niet? Deze vraag verdient een weloverwogen, schriftuurlijk antwoord. Ik zal proberen een richtlijn te schetsen.

We zullen moeten beginnen met ons te herinneren Wie God is. Hij is niet alleen liefdevol en almachtig, Hij is ook heilig en rechtvaardig (HC vr./antw. 11)! In Nahum 1 lezen we: 'Een naijverig God en een wreker is de HERE,... en toornen blijft Hij tegen zijn vijanden' (vs. 2). Zo is de levende God die Zich in de Bijbel openbaart! Je kunt vanuit Gods Woord de volgende vraag stellen: als God rechtvaardig is, en de zonde straft zonder aanzien des persoons, hoe kan één persoon op aarde behouden worden? Wij verdienen *allemaal* immers niets anders dan de eeuwige dood.

Met andere woorden, we moeten proberen de *hele* Schrift open te doen als we een bepaald vraagstuk aan de orde stellen. Gods liefde mogen we niet uitspelen tegen zijn heiligheid en gerechtigheid. Zijn almacht mogen we niet uitspelen tegen zijn eeuwig plan. Soms zijn de vragen die we stellen, haastig of ondoordacht geformuleerd, zonder eerst naar de volheid van Gods Woord te luisteren! Het is niet altijd eenvoudig, onze emoties maken soms dat we God wel in de rede willen vallen met al onze 'maars', maar om duidelijkheid te krijgen, moeten we God laten uitpraten als het ware. Geduldig naar Hem luisteren, en pas *dan* met onze vragen komen.

Worden allen gered?

In de vroege kerk en in de twintigste eeuw zijn er mensen geweest die beweerden en beweren dat uiteindelijk alle mensen (en misschien zelfs de duivel, als hij bestaat!) eeuwig behouden zullen worden. Dat is het universalisme, de leer dat, omdat God liefde is, niemand naar een eeuwige verdoemenis kan gaan. Het lijkt toch een ijzer-sterke logica, nietwaar?: God is liefde (1 Joh. 4:8). Gods kracht is onbepaald, Hij is almachtig (Openb. 4:8). Het is daarom zeker dat zijn liefde, in actie gebracht door zijn kracht, effectief zal zijn voor elk wezen dat Hij geschapen heeft. Zo redeneerden de theoloog Origenes (± 185 - ± 254 na Christus) in de vroege kerk, en de theoloog Karl Barth (1886-1968) in de twintigste eeuw. Barth zei dit iets genuanceerder dan Origenes, door te zeggen dat alle wezens, in zover ze bestaan (!), gered zullen worden, omdat 'het zijn' in Christus is.

Er zijn nog groepen mensen die in 1995 voorstanders zijn van het universalisme. De hervormde theoloog Hendrikus Berkhof gaat niet zo ver als Barth, maar laat zien dat hij ook vrij universalistisch denkt door het volgende te schrijven: 'De duisternis van verwerping en godverlatenheid kan en mag niet weggeredeneerd worden, maar kan en mag evenmin vereeuwigd worden. In Gods naam hopen wij, dat de hel een louteringsweg zal zijn' (*Christelijk Geloof* (4e dr.), p. 554). Berkhof hoopt (en *gelooft* ... de hel '*kan niet* vereeuwigd worden,' volgens hem) dat uiteindelijk gelovigen en ongelovigen gered zullen worden.

Dit klinkt sympathiek: kijk hoe groot Gods liefde is! Maar als we proberen de Schrift serieus te nemen als Gods openbaring, zien we dat uiteindelijk *sommige* mensen voor eeuwig gered zullen worden en *sommigen* niet. Dit is immers het standpunt van de kerk van alle eeuwen, duidelijk gemaakt door onze belijdenissen. Neem bijvoorbeeld de Geloofsbelijdenis van Athanasius. Daar lezen we: 'Al wie behouden wil worden, moet voor alles het algemeen geloof vasthouden; als iemand dit niet volledig en ongeschonden bewaart, zal hij ongetwijfeld voor eeuwig verloren gaan' (art. 1,2). Deze woorden zijn gebaseerd op bijbelse uitspraken. De Here Jezus zegt zelf in Matt. 25: '...dezen (bepaalde mensen, J.M.B.) zullen heengaan naar de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen naar het eeuwige leven' (vs. 46). En Paulus zegt in 2 Tess. 2 dat Christus terug zal komen om straf te oefenen 'over hen, die God niet kennen en het evangelie van onze Here Jezus niet gehoorzamen. Dezen zullen boeten met een eeuwig verderf, ver van het aangezicht des Heren en van de heerlijkheid zijner sterkte' (vs. 8,9).

Dit te geloven laat ons niet onbewogen. Wat een stimulans om veel meer te doen in zending en evangelisatie! Wat een stimulans om anderen te proberen te bereiken met de enige boodschap van eeuwig heil op aarde! Want christenen geloven, op basis van de Schrift, dat de hel geen louteringsweg zal zijn. Om anders te 'hopen' gaat in tegen wat God zelf in zijn eigen Woord zegt!

Niet allen worden blij

Het hart van het evangelie is de boodschap die we in Joh. 3:16 lezen: 'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.' En vers 17 is net zo belangrijk: 'Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar

opdat de wereld door Hem behouden worde.' Hier zien we de diepste *bedoeling* van Christus' komst naar de aarde. Hij kwam om anderen te redden van een eeuwige hel. Die boodschap is het hart van alle prediking en alle onderwijs in de kerk. Die boodschap moet verkondigd worden aan alle mensen (Dordtse Leerregels II, 5). Een evangelie, 'eu-angelion,' Grieks voor *blijde boodschap*. Die blijdschap is de grondtoon van de kerk! Wat jammer dat we eraan kunnen wennen. Wat jammer dat de blijdschap bij ons kan ontbreken, omdat het evangelie zo 'gewoon' voor ons is geworden. De *verrassing* van het evangelie moeten we proberen vers te houden! Daar kunnen we om bidden, als we bij onszelf die blijdschap voelen ontbreken!

Er is blijdschap voor gelovigen in de Here Jezus. Maar ook in Joh. 3 zien we dat niet alle mensen deze boodschap met blijdschap aannemen. De respons van mensen is niet onbelangrijk! In Joh. 3:18 staat: 'Wie in Hem (Christus) gelooft, wordt niet veroordeeld; wie *niet gelooft* (nadruk, J.M.B.), is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft gelooft in de naam van de eniggeboren Zoon van God.' En aan het eind van Joh. 3 horen we: 'Wie de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem' (vs. 36). Nogmaals, wie de Bijbel serieus leest, zal er geen universalisme vinden!

Gods uitverkiezing

De Schrift leert duidelijk dat de 'sommigen' die tot geloof komen, alleen in Christus geloven, omdat de Heilige Geest in hun harten geloof werkt. Paulus zegt in Ef. 2: 'Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God' (vs. 8). Of hier de 'gave' het geloof zelf is, of het 'behouden worden door het geloof,' in beide gevallen is geloof een gave van God! *Wij* geloven, we zijn geen robots, maar alleen door Gods kracht. God moet de harten van mensen openen (Hand. 16:14). Als Hij dat niet doet, zal niemand met geloof 'Ja' zeggen tegen het evangelie. Dat betekent dat dus ook *mijn* geloof puur een geschenk is. Als dat tot me doordringt, komt er ook in mijn hart weer de dankbaarheid dat God zo in *mijn* hart heeft gewerkt!

De Bijbel is er duidelijk over dat mensen tot geloof komen, omdat God bepaalde mensen uitkiest om gered te worden. De boodschap gaat uit *tot* alle mensen, zonder onderscheid, maar de boodschap wordt niet *door* alle mensen aangenomen, niet alle mensen zonder onderscheid worden gered. En dat komt omdat God *bepaalde* mensen uitkiest. Dat is duidelijk in het evangelie van Johannes, dat is duidelijk in Handelingen, dat is duidelijk in de brieven van Paulus. Jezus zegt in Joh. 15 tegen zijn leerlingen: 'Niet gij hebt Mij, maar ik heb u uitgekozen...' (vs. 16a). In Hand. 13 lezen we: '...en allen, die bestemd waren ten eeuwigen leven, kwamen tot geloof' (vs. 48). En Paulus schrijft in Ef. 1: 'Hij (God) heeft ons immers in Hem (Christus) uitverkoren vóór de grondlegging der wereld...' (vs. 4a).

Kortom, God wil dat een groot aantal mensen gered worden. Maar volgens zijn wil zal het niet zo zijn dat alle mensen gered worden. Zo heeft Hij het van alle eeuwigheid bepaald! (Ef. 1:4). 'O diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis Gods, hoe ondoordringelijk zijn zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk zijn wegen!' (Rom. 11:33). Wie weet dat God hem uitverkoren heeft, kan niet anders dan God aanbidden!

Met andere woorden, God is inderdaad almachtig, maar Hij heeft ook een eeuwig plan. *Zijn almacht gebruikt Hij om dat plan uit te voeren in de geschiedenis van de mensen*. Dat plan omvat volgens de Bijbel de redding van de uitverkorenen en de ondergang van mensen die door hun eigen schuld tegen Hem in opstand blijven (DL I, 6).

Houdt God niet van iedereen?

Wij belijden, op grond van Gods Woord, dat *sommige* mensen voor eeuwig behouden zullen worden, voor eeuwig in de hemel (op een nieuwe aarde) met Christus zullen zijn, en *anderen niet*. Dat is de taal van de Bijbel, de taal van de confessies van de kerk. Maar je komt teksten in de Schrift tegen die de indruk geven dat God *alle mensen*, zonder onderscheid, wil redden. Denk aan de bekende tekst uit 1 Tim. 2. Daar schrijft Paulus: 'Ik vermaan u dan allereerst smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen, voor koningen en alle hooggeplaatsten, opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid. Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil, dat alle mensen behouden worden en tot erkentenis van de waarheid komen.' (vs. 1-4). Daar staat het met zo veel woorden: 'God... wil dat alle mensen behouden worden.'

Sommige uitleggers maken van deze woorden een soort 'potentieel' universalisme. Het ligt binnen de mogelijkheden, zeggen ze, dat inderdaad alle mensen op aarde door Christus gered en voor eeuwig verlost worden. Want Gods wil is één, en hier staat dat Hij wil dat 'alle mensen' behouden worden. 'Alle mensen' zou betekenen: alle mensen die ooit op aarde geleefd hebben, leven, of zullen leven.

Maar is dit een goede uitleg van de woorden 'alle mensen'? Het verband van deze uitspraak is Paulus' oproep tot gebed voor alle mensen, koningen en hooggeplaatsten, zodat christenen godvruchtig mogen leven (vs. 2). 'Alle mensen,' om te beginnen met koningen, kan daarom beter begrepen worden als 'alle soorten mensen.' Calvijn zegt hierover: 'God nodigt alle mensen uit om deel te hebben aan de verlossing. Maar hier wordt er gesproken over 'alle mensen' in de zin van alle

soorten mensen, inclusief koningen.' Want voor allerlei soorten mensen heeft Christus Zich als een losprijs gegeven (1 Tim. 2:6, Matt. 20:28).

God doet goed aan alle mensen, ook de 'bozen' (Matt. 5:45). Maar dit is anders dan zijn liefde voor zijn uitverkoren volk in Christus. Zijn almacht redt hen en hen alleen (DL II, 8).

Stellingen:

1. De vraag 'Als God almachtig is, waarom worden dan niet alle mensen behouden' is geen goede vraag.
2. God kan alleen doen wat Hij wil.
3. 'Algemene genade' bestaat.
4. God houdt niet van alle verbondskinderen op dezelfde manier.

Literatuur:

'Gods heilsplan,' en 'De uitverkiezing'. In: J. van Genderen en W.H. Velema, *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*. Kampen, 1992 (p. 192-233).

'Gods verkiezing en verwerping'. In: F.F. Venema, *Wat is een christen nodig te geloven?* 9e dr. Barneveld, 1991 (p. 80-86).

'De Raad Gods'. In: H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, dl. 2. 6e dr. Kampen, 1976 (p. 301-369).

Ds. J.M. Batteau is predikant van de kerk te Wageningen. Hij studeerde theologie in Philadelphia (Amerika) en Kampen. Van 1980-'88 was hij zendeling-hoogleraar in de dogmatiek aan het Kosin College te Pusan (Zuid-Korea).